

Op 11 maart 2008
overleed in de salesiaanse gemeenschap
te Groot-Bijgaarden
onze medebroeder

Piet Palmans
salesiaan-priester van Don Bosco

Piet Palmans

salesiaan-priester van Don Bosco

Hij was 65 jaar oud.

Hij is geboren te BOCHOLT

op 16 december 1942.

Hij deed zijn eerste professie te Groot-Bijgaarden

op 25 augustus 1963.

Hij deed zijn eeuwige professie te Groot-Bijgaarden

22 maart 1969.

Hij werd tot priester gewijd te Oud-Heverlee

op 11 september 1971.

1962-1963	Groot-Bijgaarden	noviciaat
1963-1965	Groot-Bijgaarden	filosofie
1965-1966	Groot-Bijgaarden	militaire dienst
1966-1968	Kortrijk	leraar-assistent
1968-1973	Oud-Heverlee	theologie
1973-1978	Zwijnaarde	leraar-assistent
1978-1983	Vremde (provinciaal raadslid vanaf 1981)	directeur
1983-1989	Oud-Heverlee	directeur
1989-1991	Halle (1990-1996 provinciaal vicaris)	directeur
1991-1996	Sint-Pieters-Woluwe	directeur
1996-2005	Sint-Pieters-Woluwe	provinciaal BEN
2005-2008	Groot-Bijgaarden	directeur

Hij overleed te Groot-Bijgaarden op 11 maart 2008.

HOMILIE

Geachte familie,
Mijnheer de bisschop Luc,
Mijnheer Albert Van Hecke,
vertegenwoordiger van onze Algemeen Overste,
beste medebroeders en zusters in de Salesiaanse Familie,
vele vrienden,

We zijn hier samen om aan God onze dierbare medebroeder Piet Palmans toe te vertrouwen. Hij gaf een salesiaans antwoord op de uitnodiging van de Heer die hem riep om zich met heel zijn leven te geven als salesiaan-priester in onze congregatie.

Zijn lijden van de laatste maanden en het vernemen van zijn overlijden heeft ons geraakt en ons wat verweesd en bedroefd achtergelaten. Maar het heeft ons de voorbije maanden ook samen doen bidden en laat ons vandaag danken om zijn leven, waarvan Piet zelf zei dat het mooi geweest is. Zeker, hij glimlacht nu voor altijd; hij geniet van de vrede en de vreugde, het licht en de liefde van altijd bij God te mogen zijn. En toch, we missen hem. We zullen hem missen: zijn glimlach en hartelijkheid, zijn evangelische eenvoud en zijn attentievol luisteren, zijn grote liefde voor Don Bosco en de congregatie in zijn dienst aan onze provincie als provinciaal, in zijn toewijding als directeur aan verschillende gemeenschappen, in zijn gewoon medebroeder zijn. Ik ben er zeker van dat hij nu in Gods handen is, zoals hij het zelf de laatste maanden vaak gebeden heeft, en dat hij nu bij de Heer voor ons ten beste spreekt.

Uit de vele blijken van meeleven en meebidden die wij deze dagen mochten ontvangen, neem ik deze van Stanny Swamikannu, de provinciaal van de Madras. Hij vertolkt, meen ik, onze gevoelens op dit ogenblik en hij schrijft: *“Piet, ik heb geen woorden om mijn verdriet en mijn diepe dankbaarheid uit te drukken voor wat u voor mij persoonlijk en voor al onze Indische medebroeders bent geweest. U was een mens van diep geloof, warmte en relaties! Ik herinner me de eerste ontmoeting met u in Don Bosco Oud-Heverlee. Het was september 1984. U ontving me met een warme*

glimlach. *'Hartelijk welkom!'*, zei u. Ik begreep het zelfs zonder een woord Nederlands te kennen. U zorgde voor me als een goede vriend en een vader. Ik herinner me met liefde en genegenheid de gesprekken van de eerste jaren. Ze verliepen meer met tekens en gebaren dan met woorden, omdat ik nog Nederlands leerde. Ik vond u een sterke persoonlijkheid die mensen aanmoedigde en hoop gaf. U straalde vreugde uit in de gemeenschap! U was zeer grootmoedig in het welkom heten en in het ontvangen van Indische salesianen die in Leuven kwamen studeren. U deed alles wat u kon zodat zij zich thuis voelden en gelukkig waren. Het mooiste geschenk dat u mij en onze provincie Madras gegeven hebt, was uw bezoek aan India in december 2006. Ik heb er mooie herinneringen aan. Met uw ziekte leidde u de moeilijke reis in India. Na elk bezoek zei u altijd: *'Prima, proficiat, Stanny!'* Met zeer weinig woorden slaagde u erin om de harten van mensen te winnen met uw brede glimlach en uw aandachtig luisteren, hoewel u zeer weinig verstond van wat de mensen vertelden. De salesianen van onze provincie zullen u met liefde en genegenheid herinneren.

Piet, ik zou u graag nog veel meer vertellen. Maar laat me nu afscheid nemen, niet met een zwaar hart, maar met een hart vol van liefde, genegenheid en vreugde om uw persoon. Ik dank God om een persoon als u ontmoet te hebben in mijn leven!"

De harten winnen... Zo beleefde Piet de salesiaanse geest waarover onze constituties (nr. 11) schrijven: *'De salesiaanse geest vindt zijn model en bron in het hart van Jezus zelf, de gezondene van de Vader. Bij het lezen van het evangelie zijn wij gevoeliger voor bepaalde trekken in de figuur van Heer (... zoals de) goede herder die de harten verovert met zachtheid en met prijsgeving van zichzelf.'* De goede herder was Don Bosco's icoon en naar dat beeld op zijn werktafel en in zijn hart leefde onze medebroeder.

In het evangelie stelt Jezus zelf ons de Goede Herder voor (Joh. 10, 7-15). Om een herder te tekenen gebruikt Johannes het woord *'kennen'*. *'Ik ken de mijnen en de mijnen kennen mij.'* Dit kennen is meer dan kennen bij naam. Het is een warm kennen met een kijk op de rijkdom die van binnen zit. Als een jongere of een medebroeder iemand ontmoet die hem kan zeggen: *"gij kunt dat, er zit meer in u, zijt tot meer in staat, dat zal wel gaan met u,"* dan heeft hij een herder gevonden. Dan heeft hij iemand die vertrouwen geeft en talenten wakker maakt *'opdat zij leven zouden bezitten, en wel in overvloed'*. Bij die goede herder vindt hij de kracht om zelf herder

te zijn, om in andere mensen kwaliteiten te ontdekken en te promoten, om *'leerlingen bijeen te brengen in de eenheid van de broederlijke levensgemeenschap'*. Zo mogen we vandaag het evangelie en onze salesiaanse constituties op het leven van Piet leggen.

Pierre, voor ons Piet, werd geboren op 16 december 1942 in het Noord-Limburgse Bocholt als zevende in de rij van negen kinderen in het gezin van Paul en Gertrude. Thuis leerde hij delen, gemeenschap vormen en werken op de boerderij. Hij deed dat graag. Met die thuis, broers en zussen, en later met neven en nichten, hield hij trouwens een warme band tot in de laatste uren van zijn leven. Van deze thuis kreeg hij ook zijn geloof en vertrouwen in een goede en barmhartige God. Hij werd misdienaar. Toen de pastoor, een oud-leerling van Don Bosco, hoorde dat hij priester wou worden, raadde deze hem aan om naar Don Bosco Hechtel te gaan. En letterlijk, van achter het paard en de ploeg werd Piet door Mijnheer Cuppers, zaliger, naar Hechtel geroepen.

Zijn droom om priester te worden bleef hij koesteren. Om niet te veel studieproblemen te hebben, verhuisde hij na het vierde jaar van de humaniora naar de afdeling 'Late Roepingen' van Don Bosco Kortrijk. Daar schreef hij op 8 juni 1962 naar de directeur zijn aanvraag voor het noviciaat. Het klonk als volgt: *"Met dit briefje wil ik u vragen mij in de congregatie van Don Bosco toe te laten, waarin ik, met de toelating van mijn biechtvader, vrijwillig besloten heb toe te treden en op te gaan naar het priesterschap. En ik wil juist bij Don Bosco blijven omdat er in de congregatie zoveel mogelijkheden zijn, omdat ik mij vooral aan de jeugd zal mogen geven, en ten slotte omdat ik het bij Don Bosco altijd goed gevonden heb. Voordat ik naar hier ben gekomen, ben ik in Hechtel geweest. En waarom zoudt ge ergens gaan weglopen waar het goed is?"*

Nu begonnen voor hem de salesiaanse vormingsjaren: noviciaat en filosofie in Groot-Bijgaarden, stagejaren in Kortrijk, en theologiestudies te Leuven. Op 11 september 1971 werd Piet te Oud-Heverlee tot priester gewijd. Na verdere studies en pastorale dienst vanuit Oud-Heverlee mocht hij twee jaar later naar Zwijnaarde om er als opvoeder en leraar jongeren van de hogere cyclus nabij te zijn. Na vijf jaren had de provinciaal voor hem een andere opdracht.

Hij zou overste worden van de gemeenschap en directeur van het Jongenstehuis te Vremde. Met een zekere spanning trok Piet er naar toe. Later vertelde hij over deze vijf jaren: *"Ik heb me er echt ingegooit; ik werkte mij volledig in. Ik ben er heel graag geweest; wellicht waren het de mooiste jaren van mijn salesiaans leven. Dat werk neemt je helemaal in beslag maar het geeft je zoveel energie dat je er veel vreugde aan overhoudt. Het vraagt dat je je totaal geeft; dan maakt het je heel gelukkig. Je voelt bij die jongeren die een slechte thuis hadden, dat je door wat warmte, wat geborgenheid veel verandering kunt brengen."* De bekommernis voor de salesiaanse begeleiding in en van de voorzieningen voor de Bijzondere Jeugdzorg zou hij later niet meer los laten.

De volgende zes jaren was hij herder en vormingsverantwoordelijke van de jonge medebroeders in Oud-Heverlee. Over deze jaren vertelde Piet: *"Persoonlijk ben ik daar heel graag geweest en ik had een goed contact met de theologanten. Ik heb hun altijd de ruimte gegeven en hen als volwassenen behandeld. Ik zei: 'je had vader kunnen zijn van drie vier kinderen; neem je verantwoordelijkheid, je krijgt die, neem ze. Je krijgt de ruimte en de vrijheid."* Ja, we waren graag met Piet in Oud-Heverlee. Intussen kreeg Piet als raadslid steeds meer provinciale verantwoordelijkheid. In die jaren was hij ook assistent bij de Lekenhelpsters van de Don Bosco, een deelgroep van de grote Salesiaanse Familie die hem na aan het hart lag.

Na twee jaren overste in Halle met een aandacht voor de lagere school, het bijzonder onderwijs en het beroepsonderwijs, riep de provinciaal hem in 1991 naar St.-Pieters-Woluwe. Als vicaris van de provinciaal leidde hij er de salesiaanse gemeenschap en het internaat. In 1996 benoemde de Algemeen Overste hem tot provinciaal van de Vlaamse provincie. Gedurende negen jaar leidde, gidste en 'herderde' hij onze provincie in goede en kwade dagen, over Tabor- en door diepe dalmomenten heen, zoals hij schreef in zijn laatste omzendbrief van juni 2005. Negen is een heilig getal; het heeft iets van volkomenheid; het is zoals negen maanden vol-dragen. Dat mogen wij van zijn provinciaalaat zeggen. In die brief herinnerde hij ons aan de vreugdes en de zorgen van de voorbije jaren. We hoeven hier niet alles op te sommen maar ik herinner toch even aan de feestelijke momenten waarin hij ons voorging: geloftenvieringen, ontmoetingsdagen, priesterwijdingen en jubilea

allerlei, vieringen in de Salesiaanse Familie, en niet het minst de viering van 100 jaar Don Bosco in Vlaanderen. Er waren donkere wolken, die hem pijn deden en veel zorgen gaven; er waren droeve maar mooie momenten, zoals vandaag hier, wanneer we afscheid namen van een medebroeder en hem in Gods handen legden of wanneer hij ons nabij was bij het afscheid nemen van een dierbaar familielid. Ik denk verder aan de helderheid en de wijsheid waarmee hij de vele vergaderingen voorzat, de provinciale raad leidde, de provinciale kapittels en directeursvergaderingen, allerlei raden van bestuur van onze gemeenschappen en werken, Onderwijs, Jeugd en vrije tijd, Bijzondere Jeugdzorg, Dienst Missie en Ontwikkeling, de contacten met de Nederlandse Provincie en de voorbereiding naar een Nederlandse Delegatie, tot de vergaderingen als voorzitter van de Hogere Religieuze Oversten. Dan zijn er nog de vele individuele gesprekken met medebroeders en met de vele mensen begaan met onze zending. Wanneer we in die jaren 's morgens de mailbox openden, vonden we vaak mails midden in de nacht verzonden. We hebben zijn onverdroten werkkraft bewonderd, zijn gedrevenheid en zijn trouw aan de opdracht en dit steeds met een brede glimlach en een hartelijk woord. We waardeerden zijn zorg voor de hulpbehoevende medebroeders, het respect voor en zijn geloof in de roeping van elke medebroeder, de kansen die hij jonge medebroeders wou geven. Hij wist zich daarbij gedragen door zijn geloof. De dagelijkse eucharistieviering was hem heilig; en het persoonlijke gebed, de nabijheid van Don Bosco en Maria Hulp onderbouwden zijn engagement. Tekenend vond ik zijn 'ja-woord', toen ik hem in januari 2005 vroeg wat hij na zijn provinciaalaat wenste te doen. Eenvoudig zei hij toen: *"Ik sta ter beschikking. Je ziet maar..."*. Hij heeft toen op de vraag om directeur te worden in Groot-Bijgaarden en om voorzitter van de Raad van Bestuur in het Don Bosco Onderwijscentrum te blijven, zonder bedenkingen "ja" gezegd. Persoonlijk mag ik hem dankbaar zijn voor de wijze waarop hij het 'provinciaalaat' overgedragen heeft. In het laatste half jaar van zijn provinciaalaat mocht ik hem nog meer mogen ervaren als een vader, een broer en beschikbare medebroeder.

De laatste drie jaren was Piet hier in Groot-Bijgaarden het hart van de salesiaanse gemeenschap en van de kring daar rond in Oase, in Don Bosco Experience, op de parochie, bij Chiro, de Vrienden van Don Bosco. Maar het lijden bleef hem niet gespaard. Na een eerste ingreep drie jaar geleden, dook de woekerende kanker in september

vorig jaar weer op. Omringd door de zorgen en de attenties van zijn familie en zijn gemeenschap hebben we Piet in deze voor hem moeilijke maanden nog meer dan vroeger ervaren als een moedige en gelovige man, trouw aan zijn engagement als salesiaan en overste, met een passie voor God in de woorden: “Jezus, Maria, Jozef ik geef U mijn hart, mijn ziel en mijn leven.”

Toen, vorige week - op 4 maart - de Algemeen Overste, don Pascual Chávez Villeneuve, vernam dat Piet zijn laatste strijd begonnen was, sprak hij als 9de opvolger van Don Bosco het 26ste Algemeen Kapittel te Rome toe: “Ik voel me op dit ogenblik verbonden met onze medebroeder Piet Palmans. Als provinciaal van de provincie Belgio Nord was hij lid van het 25ste Algemeen Kapittel. Op dit ogenblik is hij aan de laatste dagen van zijn leven begonnen. Verschillende jaren heeft hij de provincie van Belgio Nord gediend door zijn hartelijkheid, zijn nabijheid van de medebroeders en in liefde voor de jongeren vanuit een sterke Godsverbondenheid. Piet was een krachtige man die tot de laatste dagen van zijn leven, met Don Bosco als voorbeeld, trouw gebleven is aan zijn taak als directeur en bezieler van zijn salesiaanse gemeenschap. Dit bleek ondermeer in het feit dat hij zelf zijn ziekenzalving voorbereidde en in die viering nog zelf de zang leidde. In deze zin is hij zoals Don Bosco voor ons allen een voorbeeld om tot het einde onze salesiaanse zending op te nemen. Op dit ogenblik voel ik me verbonden met de medebroeders in Vlaanderen, hier vertegenwoordigd door hun provinciaal. Moge Piet van de Heer de kracht krijgen om deze laatste strijd in het teken van de Heer te dragen op weg naar Pasen.”

Zo is Piet dan enkele dagen later vertrokken met psalm 139 in zijn hart, verbonden met zijn familie en zijn gemeenschap, gedragen door het gebed van velen.

Piet,

*Je was vreugdevol man, een zanger,
je mooie stem zette de toon
in de ontspanning en ontmoetingen van medebroeders;
in de kapel en in de dialoog met de Heer.
Je mooiste levenslied leerde je van Don Bosco:
‘Da mihi animas, caetera tolle’.
Met hem koos je voor de jongeren*

*op speelpleinen en monicursussen,
in de Bijzondere Jeugdzorg en in de scholen;
met hem deelde je leven
voor de medebroeders, de Salesiaanse Familie,
voor de brede beweging rond Don Bosco.
Tot het laatste moment was
alles wat je deed voor hun welzijn.*

*Naar het beeld van de Goede Herder
en met Don Bosco's 'amorevolezza'
in je hart en op je gelaat,
was je met ons minzaam onderweg.
Je droomde en bouwde aan een gemeenschap
als een plaats waar vriendschap wordt gevierd,
waar hoop is en verademing, vertederling en trouw,
en geankerd als een pijler diep in de grond van Gods belofte.
Je nam er verantwoordelijkheid voor
en leidde met een oog voor de kleinen;
je ging op zoek naar wie verdwaalde.
Zo was je onze leermeester en vader.*

*Bij de Vader mag je nu,
na het delen in het lijden van de Heer,
het grote Pasen vieren.
Geniet van Zijn vreugde en Zijn Licht.
Blijf daar voor ons allen en voor onze provincie
een warme voorspreker en gids.
Dank u, Piet.*

Jos Claes
Provinciaal

Groot-Bijgaarden, 15 maart 2008

VANWEGE DE FAMILIE

BROERS EN ZUSSEN

Lieve Pierre,
Lieve broer,

‘Bedankt voor wat jullie allemaal voor mij gedaan hebben,
bedankt, bedankt, bedankt.’

Dat zei je toen we vorige maandag rond je bed waren geroepen om
afscheid te nemen.

Je lachte ons toe en wuifde naar ons met je vertrouwde
‘pauselijke’ groet.

Lieve Pierre,

bedankt, bedankt, bedankt voor wie jij voor ons was.

Het was een voorrecht om je laatste maanden, vooral je laatste
dagen en uren jou nabij te mogen zijn.

Het is voor ons een geschenk dat we voor jou mochten zorgen,
je al onze liefde mochten geven, in je overgang naar het eeuwige
Leven.

We voelen ons door jou gedragen,
zelfs in die dagen waarin je afgemat door je ziekte te bed lag.

We koesteren je groot hart, je minzame lach, je onovertreffelijke
medemenselijkheid, je diep geloof.

We dragen je voor de rest van onze dagen mee in onze harten.

En danken voor wie gij zijt

NEVEN EN NICHTEN

Het is moeilijk om woorden te vinden bij het afscheid van een nonkel zoals nonke Pierre. Maar zoals hijzelf al zei bij één van onze bezoeken in de afgelopen maanden: ik ga niet weg, ik ben altijd bij u.

En zo voelen wij nichten en neven het ook aan. Hoe kan het ook anders? Je hebt op ieder van ons een diepe indruk gemaakt: Voor de één is het je onvoorwaardelijke liefde en je groot inlevingsvermogen in de medemens, voor de ander je mooie glimlach waarmee je ons telkens weer begroette.

We genoten van je rustige en tevreden blik, van je inspirerend geloof en van je oprechtheid.

Mooie herinneringen heb je ons achtergelaten: de tijd dat je in Bocholt jodelde voor de roodkapjes en samen liedjes met hen zong... Als kleine kinderen waren we getuige van je priesterwijding, een voor ons ontzagwekkende gebeurtenis. Je hield er aan om ons elk jaar weer uit te nodigen voor een familiefeest en altijd tracteerde je ons op een verrassing, een pipoclow, of een ballonnenblazer of een goochelaar. We voelden ons zeer bijzonder bij jou. Elk huwelijk, elk doopfeest, je mocht ze allemaal voorgaan en altijd moesten we een traan wegpinken bij je ontroerende en persoonlijke woorden in de viering.

Vanaf oktober kregen onze samenkomsten nog een diepere dimensie: het bericht dat je ongeneeslijk ziek was, heeft onze band nog versterkt. Gesprekken werden nog "echter en eerlijker", feesten werden intenser gevierd (zo zei je zelf) en samen genoten we van elk moment in Groot-Bijgaarden, waar we altijd welkom waren en waar we zo vaak samen in je kamer of in de keuken gezellig met elkaar en je medebroeders keuvelden.

Ook je 65 ste verjaardag, Nieuwjaar en de laatste familiesamenkomst bij tante Toke en nonke Tei zullen ons altijd bijblijven. Misschien wel 100 keer heb je gezegd hoe dankbaar je voor dit alles was... Wij ook nonke Pierre.

